

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av sjömansservicelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att sjömansservicelagen ändras.

Enligt propositionen slopas statens finansieringsandel av sjömansservicen. Målet är att minska statens utgifter.

I propositionen föreslås dessutom att den serviceavgift som sjömän och deras arbetsgivare betalar sjömansservicebyrån tillfälligt under tre års tid höjs så att den blir en och en halv gång högre än för närvarande.

Till följd av slopandet av statens finansieringsandel föreslås även ändringar i sjömansservicebyråns förvaltning. Ministerierna ska inte enligt vad som föreslås längre delta i sjömansservicebyråns representantskaps verksamhet och det ska inte längre ingå en medlem som företräder staten i byråns styrelse. I fortsättningen ska sjömansservicebyråns förvaltning skötas av arbetsgivar- och löntagarorganisationerna. Arbets- och näringsministeriet ska övervaka sjömansservicebyråns verksamhet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2025.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING.....	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
2 Nuläge.....	4
2.1 Bakgrund.....	4
2.2 ILO:s sjöarbetskonvention.....	5
2.3 Sjömansservicebyrån och dess uppgifter.....	6
2.3.1 Sjömansservicebyråns ekonomiska läge.....	6
2.4 Finansiering av sjömanstjänster.....	6
2.5 Sjömansservicebyråns förvaltning.....	7
2.5.1 Representantskapet	7
2.5.2 Styrelsen	8
2.5.3 Verkställande direktör	9
3 Målsättning.....	9
4 Förslagen och deras konsekvenser	9
4.1 De viktigaste förslagen	9
4.1.1 Finansiering	9
4.1.2 Uppgifter och ställning	9
4.1.3 Förvaltning.....	10
4.1.4 Tillsyn	10
4.1.5 Sjömansservicebyråns namnteckningsrätt	10
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	11
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	11
4.2.2 Konsekvenser för sjömansservicebyrån och de tjänster som den ordnar	11
4.2.3 Konsekvenser för arbetsgivare inom sjöfarten	12
4.2.4 Konsekvenser för sjömän	12
4.2.4.1 Konsekvenser för serviceavgiften för sjömän	12
4.2.4.2 Konsekvenser för sjömansservicen.....	12
4.2.4.3 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och konsekvenser för idrotts- och motionstjänsterna.....	13
4.2.5 Konsekvenser för myndigheterna	13
5 Alternativa handlingsvägar.....	13
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	13
5.1.1 Finansiering	13
5.1.1.1 Om den statliga finansieringen bibehålls på den nuvarande nivån.....	13
5.1.1.2 Om den statliga finansieringen sänks till hälften av den nuvarande nivån.....	14
5.1.1.3 Om den statliga finansieringen endast baserar sig på den andel som betalats till sjömansservicebyrån ur det tidigare systemet med lästavgift.....	14
5.1.1.4 Om sjömansserviceavgiften höjs för att täcka bortfallet efter att den statliga finansieringen slopas	15
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	15
5.2.1 Sverige	15
5.2.2 Danmark	15
6 Remissvar	16

7 Specialmotivering.....	17
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag.....	18
9 Ikraftträdande	19
10 Verkställighet och uppföljning.....	19
11 Förhållande till andra propositioner	19
12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	19
LAGFÖRSLAG.....	22
Lag om ändring och temporär ändring av sjömansservicelagen	22
BILAGA.....	26
PARALLELLTEXT	26
Lag om ändring och temporär ändring av sjömansservicelagen	26

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

Enligt bilaga B till regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån slopas.

Denna proposition har beretts vid arbets- och näringsministeriet och behandlats i delegationen för sjömansärenden, som finns i anslutning till arbets- och näringsministeriet. I delegationen finns representanter för arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet och arbetsmarknadsorganisationerna inom sjöfartsbranschen.

Remissbehandlingen av utkastet till proposition ordnades i tjänsten utlåtande.fi 29.4.2024–10.6.2024. Utlåtanden om propositionen begärdes av social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, finansministeriet, regionförvaltningsverken, Ålands landskapsregering, sjömansservicebyrån, Rederierna i Finland rf, Suomen Erikoisalusten työnantajaliitto SET, Suomen Matkustajalaivayhdistys – Passagerarfartygsföreningen i Finland ry, Finlands Sjömans-Union FSU rf, Suomen Laivanpäälystöliitto – Finlands Skeppsbefälsförbund ry och Suomen Konepäälystöliitto – Finlands Maskinbefälsförbund ry.

Beredningsunderlaget till regeringspropositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://tem.fi/sv/projekt?tunnus=TEM127:00/2023>.

2 Nuläge

2.1 Bakgrund

Bestämmelser om sjömansservicen och sjömansservicebyrån finns i sjömansservicelagen (447/2007). Lagen trädde i kraft 2007 och efter det har endast några obetydliga ändringar gjorts i den. Syftet med sjömansservicelagen är att främja sjömäns välfärd genom sjömansserviceverksamhet. I lagen finns bestämmelser om sjömansservicebyrån och dess uppgifter, finansieringen av sjömansservicen samt om förvaltningen av sjömansservicebyrån.

Sjömansservicens historia beskrivs i regeringens proposition till riksdagen med förslag till sjömansservicelag (RP 183/2005 rd).¹ Före sjömansservicelagen gällde lagen om service- och studieverksamhet för sjömän (452/1972), med stöd av vilken sjömansservicebyrån inledde sin verksamhet år 1973.

I Finland finns det för närvarande cirka 6000 sjöfarare.² Antalet har minskat avsevärt under 2000-talet. I början av 2000-talet fanns det cirka 10 000 arbetsplatser inom Finlands handelsflotta i utrikesfart.³ År 1970 var antalet sjöfarare ännu större, mellan 14 000 och 15 000.⁴

¹ RP 183/2005 rd.: https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/rp_183+2005.pdf.

² Sjömansservicebyråns medlemstidning Frivakt 1/2023 s. 11.

³ RP 183/2005 rd.

⁴ Koivu, M. Ring, skriv, besök oss! Sjömansserviceverksamhetens historia 1870–2020, 2023 s. 87

Översättning: Mari Nyman

2.2 ILO:s sjöarbetskonvention

Internationella arbetsorganisationens (ILO:s) konvention från 2006 (FördrS 52/2013) (*sjöarbetskonventionen*) gäller arbete till sjöss. Enligt sjöarbetskonventionen ska medlemsstaterna se till att sjömännens sociala rättigheter tillgodoses enligt kraven i konventionen. Tillgodoseendet kan uppnås genom nationella lagar och andra författningar, kollektivavtal eller praktisk tillämpning.

Sjöarbetskonventionen har i Finland satts i kraft genom lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om arbete till sjöss från 2006 (951/2012). I enlighet med den statsrådsförordning (385/2013) som utfärdades med stöd av lagen trädde lagen i kraft den 9 januari. De punkter i sjöarbetskonventionen som gäller sjömansservice har i Finland inte krävt några ändringar i sjömansservicelagen.

Sjöarbetskonventionens regler och bestämmelserna i del A (obligatoriska standarder) är obligatoriska för de medlemsstater som har ratificerat konventionen. Bestämmelserna del B i koden (anvisningar) är inte obligatoriska. I regel 4.4 i konventionen fastställs obligatoriska standarder och icke obligatoriska anvisningar för sjömansservicen. Syftet med regel 4.4 är att säkerställa att de sjömän som arbetar ombord har tillgång till landbaserade inrättningar och tjänster för att främja deras hälsa och välbefinnande. Medlemsstaterna behöver inte ordna dessa tjänster själva. Medlemsstaterna ska dock utse tjänsteanordnare och främja inrättandet av tjänster.⁵

I regel 4.4 åläggs medlemsstaterna en allmän skyldighet att se till att tjänster i allmänhet är lätt tillgängliga och en skyldighet att främja anläggning av tjänster i utvalda hamnar. I sjöarbetskonventionen definieras inte på vilket sätt detta främjande ska göras. Ordet som används i den giltiga engelska versionen av sjöarbetskonventionen är "promote", vilket på finska kunde översättas som "edistää". Det finns inga krav i sjöarbetskonventionen att medlemsstaterna ska stödja ordnandet av sjömansservice i ett ekonomiskt avseende.

Enligt standard A4.4 ansvarar medlemsstaterna för det första för att sjömansservicen är tillgänglig för alla sjöfarare på lika villkor. För det andra måste medlemsstaterna främja inrättandet av sjömansservice. För det tredje ska medlemsstaterna främja inrättandet av välfärdsråd. Enligt handboken för genomförande av ILO:s sjöarbetskonvention ska utvecklingen av välfärdsanläggningar främjas i utvalda hamnar som fastställs efter samråd med redar- och sjöfolksorganisationer. Välfärdsråden ska uppmuntras att regelbundet utvärdera anläggningar och tjänster för att beakta förändringar i sjöfararnas behov till följd av utvecklingen inom sjöfartssektorn.⁶

De övriga punkterna som gäller sjömansservice i koden i sjöarbetskonventionen är anvisningar som inte är obligatoriska för medlemsstaterna. Enligt anvisningarna ska behöriga myndigheter finnas representerade bland medlemmarna i välfärdsråden. Finansieringen av sjömansservicen ska avgöras i enlighet med nationella förhållanden och nationell praxis.

⁵ ILO Handbook Guidance on implementing the Maritime Labour Convention, 2006 Model National Provisions s. 84: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_170389.pdf Hämtad den 26 februari 2024.

⁶ ILO Handbook Guidance on implementing the Maritime Labour Convention, 2006 Model National Provisions s. 84: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---normes/documents/publication/wcms_170389.pdf Hämtad den 26 februari 2024.

Sjöarbetskonventionen ger medlemsstaterna omfattande prövningsrätt i fråga om hur förpliktelserna i konventionen fullgörs på nationell nivå. I samband med ratificeringen av sjöarbetskonventionen har det ansetts att Finland uppfyller den nivå som förutsätts i regel 4.4 om sjömansservice och standard A4.4 genom sjömansservicelagen.⁷

2.3 Sjömansservicebyrån och dess uppgifter

Enligt sjömansservicelagen finns sjömansservicebyrån i anslutning till arbets- och näringsministeriet. Byrån är samarbetsorgan vid organiseringen och förenhetligandet på ett ändamålsenligt sätt av den lagstadgade och den frivilliga sjömansserviceverksamheten i hemlandet och utomlands såväl till sjöss som i hamnarna. Enligt lagen ska sjömansservicebyrån

- 1) ta ut serviceavgift,
- 2) främja studie- och vuxenutbildningsverksamhet för sjömän,
- 3) ordna och styra motions- och kulturverksamhet samt annan rekreations- och fritidsverksamhet för sjömän,
- 4) främja inrättandet av sjömansservicecentraler i hemlandet och utomlands,
- 5) tillhandahålla biblioteks- och informationstjänster för sjömän,
- 6) förbättra informationsverksamheten, kontaktverksamheten och kommunikationstjänsten bland sjömän, samt
- 7) utveckla sjömansserviceverksamheten så att sjömännens möjligheter att delta i samhällslivet förbättras.

Utöver dess lagstadgade uppgifter ordnar sjömansservicebyrån också andra tjänster för sjömän.⁸ Enligt enkätundersökningar som sjömansservicebyrån genomfört har de viktigaste bland dessa tjänster ansetts vara bibliotekstjänster, som inbegriper filmer och tidningar, samt idrotts- och motionstjänster. Utöver dessa tjänster var över 90 procent av de sjömän som besvarade de senaste enkäterna (2020 och 2023) intresserade av de kurser som sjömansservicebyrån ordnar. Av kursverksamheten har sjömännen varit mest intresserade av motion, friluftsliv och språkkurser.

2.3.1 Sjömansservicebyråns ekonomiska läge

Sjömansservicebyrån äger en stor fastighet på Skatudden i Helsingfors. I juli 2025 förfaller lån som hänför sig till fastigheten till betalning till ett belopp av sex miljoner euro. Fastigheten är föremål för ansvar som uppkom under byggnadstiden och som förfaller hösten 2027.

2.4 Finansiering av sjömanstjänster

I 2 kap. i sjömansservicelagen finns bestämmelser om finansieringen av sjömansservicen. Enligt lagen är sjömän som arbetar på ett finskt handelsfartyg i utrikestrafik, räddningsfartyg som i förvärvssyfte används till havs, isbrytare, farledsfartyg, fartyg som utför sjömätning, forskningsfartyg samt fiskefartyg som är verksamt utanför Östersjön samt hans eller hennes arbetsgivare skyldiga att betala en serviceavgift till sjömansservicebyrån. För sjömannen är serviceavgiften en tusendel av den inkomst som sjömannen får på fartyget. För arbetsgivaren är

⁷ se RP 80/2012 rd s. 27-28.

⁸Sjömansservicebyråns webbplats (på finska): https://www.mepa.fi/suomeksi/mepasta/mika_on_mepa/ (hämtat den 14 februari 2024).

serviceavgiften i sin tur en tusendel av den inkomst som betalas till sjömännen på fartyget. Serviceavgiftens storlek har varit densamma sedan sjömansservicebyrån grundades 1973.

Det ovanstående gäller också sjömän som arbetar på ett färje- eller förbindelsefartyg som används i förvärvssyfte till havs och deras arbetsgivare, om arbetsgivaren utöver färje- eller förbindelsefartyg har ovan avsedda fartyg och om sjömännen, beroende på arbetssituationen, kan arbeta på olika fartyg.

Sjömansservicebyrån kan dessutom ingå avtal om serviceverksamhet för sjömän med den som är arbetsgivare på ett utländskt fartyg, om arbetsgivaren är finsk eller fartyget trafikerar på Finland och om finska sjömän arbetar på fartyget. I avtalet fastställs arbetsgivarens serviceavgift enligt de avtalade tjänsterna. Intäkterna från de avtal som sjömansservicebyrån ingått har under de senaste åren uppgått till cirka 10 000 euro per år.

Arbets- och näringsministeriet betalar ett lika stort belopp i statsandel till sjömansservicebyrån som det sammanlagt inflyter av sjömäns och arbetsgivares serviceavgifter samt serviceavgifter som bestäms utifrån de avtal som sjömansservicebyrån ingått. Dessutom täcks med statsmedel en separat betalningsandel vars belopp motsvarar den andel som betalats till sjömansservicebyrån ur det slofade systemet med lästavgift. Denna del har under de senaste åren uppgått till 492 000 euro.

I budgetpropositionerna 2023 och 2024 har statens andel varit sammanlagt 1 072 000 euro per år.

2.5 Sjömansservicebyråns förvaltning

Enligt sjömansservicelagen har sjömansservicebyrån ett representantskap och en styrelse. Medlemmarna i dessa får inte utgöras av samma personer. Sjömansservicebyrån leds av en verkställande direktör som väljs av styrelsen.

2.5.1 Representantskapet

Arbets- och näringsministeriet utser sjömansservicebyråns representantskap för fyra kalenderår åt gången. Representantskapet består av 11 medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna ska en företräda arbets- och näringsministeriet, en finansministeriet och en kommunikationsministeriet. Av de övriga medlemmarna och ersättarna ska fyra företräda arbetsgivarna och fyra löntagarna. Av löntagarna ska två företräda manskapet, en däcksbefälet och en maskinbefälet.

Arbets- och näringsministeriet utser medlemmarna och ersättarna på förslag av de organisationer som företräder arbetsgivarna och löntagarna. Om organisationerna inte lägger fram sitt förslag inom den tid som ministeriet utsatt, bestämmer ministeriet om medlemmarna och ersättarna utan något förslag. Arbets- och näringsministeriet utser ordföranden och vice ordföranden för representantskapet bland de medlemmar som företräder ministerierna.

Arbets- och näringsministeriet har rätt att besluta om extra representantskapsmöten. Extra representantskapsmöte ska dessutom hållas om styrelsen anser det vara behövligt eller om minst sex medlemmar av representantskapet skriftligen kräver det för behandling av ett uppgivet ärende.

Vid representantskapsmötet ska styrelsens verksamhetsberättelse och bokslutet samt revisorernas utlåtande behandlas. Vid representantskapsmötet ska även behandlas frågan om

fastställande av bokslutet för det föregående året och beslutas om de åtgärder som det föregående årets förvaltning och räkenskaper föranleder. Vid representantskapsmötet ska styrelsens verksamhets- och ekonomiplan behandlas och styrelsemedlemmarnas och revisorernas arvoden bestämmas. Vid mötet väljs även minst en revisor och en revisorssuppleant samt behandlas övriga i möteskallelsen nämnda ärenden.

Styrelsemedlemmarna och deras ersättare samt en företrädare för Finlands Sjömanskyrka rf har rätt att vara närvarande och yttra sig vid representantskapsmötet. Närmare bestämmelser om uppgifterna och verksamheten för sjömansservicebyråns representantskap och övriga förvaltning finns i arbets- och näringsministeriets förordning om sjömansservicebyrån (720/2007).

2.5.2 Styrelsen

Arbets- och näringsministeriet utser sjömansservicebyråns styrelse för fyra kalenderår åt gången. Styrelsen består av fem medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna företräder en staten, två arbetsgivarna och två löntagarna, den ena manskapet och den andra befälet.

Den medlem som företräder befälet och hans eller hennes ersättare utses så att däcksbefälet och maskinbefälet turvis är företrätt i styrelsen ett kalenderår i sänder. Arbetsgivarföreningarna företräder turvis som ordinarie medlem och ersättare för denna arbetsgivarna ett kalenderår i sänder. Alla ovan nämnda företrädare för arbetsgivarna och löntagarna har rätt att vara närvarande och yttra sig vid ett styrelsemöte oberoende av om de just då är ordinarie styrelsemedlemmar eller ersättare.

Arbets- och näringsministeriet utser medlemmarna och ersättarna på förslag av de organisationer som företräder arbetsgivarna och löntagarna. Om organisationerna inte lägger fram sitt förslag inom den tid som ministeriet utsatt, bestämmer ministeriet om medlemmarna och ersättarna utan något förslag. Ordförande för sjömansservicebyråns styrelse är en medlem som företräder staten och vice ordförande hans eller hennes ersättare.

Styrelsen är beslutförför när ordföranden och minst tre medlemmar är närvarande. Styrelsen är också beslutförför när ordföranden och två medlemmar, av vilka den ena företräder arbetsgivarna och den andra löntagarna, är närvarande och styrelsen är ense om beslutet.

Sjömansservicebyråns styrelse ska sörja för sjömansservicebyråns förvaltning och för att verksamheten är ordnad på behörigt sätt. Styrelsen ska bereda de ärenden som ska föredras för representantskapet. Styrelsen ska anställa och avskeda sjömansservicebyråns verkställande direktör och övriga personal samt bestämma om deras löner. Styrelsen har dessutom till uppgift att kära och svara på sjömansservicebyråns vägnar.

Styrelsen ska upprätta sjömansservicebyråns verksamhetsberättelse och bokslut samt verksamhets- och ekonomiplan. Styrelsen beslutar också i enlighet med sjömansservicelagen om ärenden som gäller serviceavgiften såsom avtal om sjömansserviceverksamhet och felaktigheter i anslutning till innehållning och redovisning av sjömansserviceavgiften. Styrelsen beviljar verkställande direktören lagstadgade familje- och studieledigheter samt övriga ledigheter och den övriga personalen ledigheter om de är längre än tre månader. Styrelsen sköter också de övriga ärenden som inte hör till representantskapets uppgifter. Styrelsen kan dessutom ge verkställande direktören sådana andra uppgifter som inte avses i sjömansservicelagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Sjömansservicebyråns namn tecknas av styrelsens ordförande och verkställande direktören tillsammans eller av någondera av dem tillsammans med en av styrelsen därtill befullmäktigad styrelsemedlem eller någon som hör till byråns personal.

2.5.3 Verkställande direktör

Sjömansservicebyråns verksamhet leds av en verkställande direktör, som är underställd styrelsen. Verkställande direktören avgör de ärenden som sjömansservicebyrån ska sköta och som inte enligt sjömansservicelagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den hör till representantskapets eller styrelsens uppgifter.

Verkställande direktören ska leda sjömansservicebyråns verksamhet enligt sjömansservicelagen och de riktlinjer som dras upp av styrelsen. Verkställande direktören beviljar personalen högst tre månaders familje- och studieledigheter samt övriga ledigheter och beslutar om anställande av tillfällig personal. Verkställande direktören svarar för förvaltningen av sjömansservicebyråns egendom samt bereder förslag till verksamhets- och ekonomiplan och verksamhetsberättelse. Verkställande direktören svarar för sjömansservicebyråns internationella verksamhet. Verkställande direktören bereder sjömansservicebyråns utlåtanden och svarar för informationen, samt beslutar om personalens uppgifter och arbetsfördelning samt ansvarsområden i enlighet med styrelsens beslut.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att minska statens utgifter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

4.1.1 Finansiering

Statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån föreslås slopas. Statens andel av sjömansservicebyråns finansiering har under 2023 och 2024 uppskattningsvis uppgått till ca 1 072 000 euro per år. Det är denna summa som staten kommer att spara varje år till följd av slopandet efter övergångsperioden.

För att trygga sjömansservicebyråns finansiering föreslås det att sjömansserviceavgiften tillfälligt under tre års tid höjs till och en halv gång högre än för närvarande. Under tiden 1.1.2025–31.12.2027 är den serviceavgift som sjömansservicebyrån tar ut 1,5 tusendelar av både sjömännens inkomster på fartyg och de inkomster som sjömännens arbetsgivare betalar sjömännen i stället för en tusendel. Den temporära höjningen av sjömansserviceavgiften tryggar den fortsatta verksamheten när den statliga finansieringen upphör. Höjningen av sjömansserviceavgiften till en och en halv gång högre än för närvarande ger sjömansservicebyrån tilläggsfinansiering på ca 315 000 euro, vilket motsvarar ca 30 procent av statens nuvarande finansiering.

4.1.2 Uppgifter och ställning

Sjömansservicebyråns ställning som tillhandahållare av sjömansservice som en separat aktör från arbets- och näringsministeriet preciseras. Enligt den gällande bestämmelsen finns sjömansservicebyrån i anslutning till arbets- och näringsministeriet. På grund av att statens finansieringsandel slopas och förvaltningen omorganiseras föreslås det att sjömansservicelagen

ändras så att sjömansservicebyrån står under arbets- och näringsministeriets tillsyn. På motsvarande sätt som för närvarande ska sjömansservicebyrån i praktiken fortfarande vara en fristående enhet från statsförvaltningen i sina egna lokaler.

4.1.3 Förvaltning

På grund av att statens finansieringsandel slopas föreslås även ändringar i sjömansservicebyråns förvaltning. Efter att statens finansieringsandel slopats är det inte längre motiverat att staten fortfarande leder sjömansservicebyråns förvaltning. Därför föreslås ändringar som minskar statens roll i förvaltningen av sjömansservicebyrån.

Ministeriernas representanter ska inte enligt förslaget längre ingå i sjömansservicebyråns representantskap. Representantskapet ska i fortsättningen bestå endast av företrädare för löntagarna och arbetsgivarna. Vardera ska även i fortsättningen ha fyra medlemmar i representantskapet. Arbets- och näringsministeriet utser även i fortsättningen sjömansservicebyråns representantskap och styrelse på förslag av organisationer som företräder arbetsgivarna och löntagarna. Representantskapet och styrelsen väljer sina ordföranden inom sig.

Inte heller i sjömansservicebyråns styrelse ska det i fortsättningen ingå någon företrädare för staten. Löntagarna och arbetsgivarna ska turas om att inneha ordförandeskapet i representantskapet och i styrelsen så att den ena innehar ordförandeskapet i representantskapet medan den andra innehar ordförandeskapet i styrelsen. Ordförandena ska väljas för två år i sänder. När en företrädare för befälet är ordförande för styrelsen ska ordförandeskapet dock överföras med medlemskapet till den företrädare för däcksbefälet eller maskinbefälet som under det kalenderåret är medlem i styrelsen.

Till skillnad från den gällande lagen ska representantskapets och styrelsens vice ordföranden inte heller vara ordförandenas personliga ersättare, utan medlemmar som företräder den motstående arbetsmarknadsparten. Till exempel när löntagarna innehar ordförandeskapet ska vice ordföranden vara en företrädare för arbetsgivarna. När en företrädare för befälet är vice ordförande för styrelsen ska vice ordförandeskapet överföras med medlemskapet till den företrädare för däcksbefälet eller maskinbefälet som under det kalenderåret är medlem i styrelsen.

I de paragrafer som gäller extra representantskapsmöte, beslut som fattas vid representantskapsmötet samt styrelsens beslutanderätt görs ändringar till följd av ändringar i antalet medlemmar i representantskapet och styrelsen.

4.1.4 Tillsyn

Sjömansservicebyrån tar ut en serviceavgift av skattenatur. Enligt den gällande lagen tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar på medlemmarna av sjömansservicebyråns styrelse och verkställande direktören när de sköter uppgifter i anslutning till uttagning av serviceavgiften. I och med att staten inte i fortsättningen kommer att ha företrädare vid sjömansservicebyråns förvaltningsorgan föreslås det att det på lagnivå ska föreskrivas om en tydligare roll för staten som övervakare än i den gällande sjömansservicelagen. Sjömansservicebyrån ska i fortsättningen lämna in sin verksamhetsberättelse varje kalenderår till arbets- och näringsministeriet. I lagen finns dessutom bestämmelser om arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter.

4.1.5 Sjömansservicebyråns namnteckningsrätt

Sjömansservicebyråns namnteckningsrätt ändras så att sjömansservicebyråns representantskap på framställning av styrelsen kan besluta om separat beviljande av namnteckningsrätt även för verkställande direktören eller en styrelsemedlem. Namnteckningsrätt kan således beviljas verkställande direktören eller en styrelsemedlem tills vidare, för viss tid eller för skötseln av ett enskilt ärende.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025. Enligt bilaga B till regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering ska statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån slopas. Finansiering har beviljats under moment 32.01.51 i statsbudgeten (Statens andel av sjömansserviceverksamheten (förslagsanslag)). Under momentet har dessutom beviljats finansiering för sjömäns resekostnader som betalas till arbetsgivare med stöd av lagen om ersättning av statsmedel för sjömäns resekostnader (1068/2013). Propositionen har inga konsekvenser med avseende på dessa resekostnader som ersätts.

Slopandet av statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån medför en inbesparing på ca 1,1 miljoner euro per år för staten. Sjömansservicebyråns finansiering kommer först att sjunka till cirka 55 procent jämfört med nuläget under 2025–2027 och efter 2027 till cirka 40 procent jämfört med nuläget.

Statens andel har betalats på basis av utredningar som sjömansservicebyrån lämnat om de serviceavgifter som byrån tagit ut hos sjömän, arbetsgivare och på basis av avtal. Statens andel har betalats kvartalsvis.

Den statliga finansieringen ska dras in från ingången av 2025. I enlighet med de bestämmelser som gäller till utgången av 2024 ska arbets- och näringsministeriet varje kvartal retroaktivt betala statens andel för föregående kvartal. Det föreslås i denna proposition för förutsägbarhetens och rimlighetens skull att staten för december 2024 betalar statens andel på basis av sjömansserviceavgifterna av de anslag som reserveras som reserveras i budgeten för 2025. Denna kostnad uppgår till cirka 50 000 euro. Kostnaderna täcks fortfarande med anslag under samma moment 32.01.51, under vilket också ersättningar för sjömäns resekostnader betalas.

De sjömansserviceavgifter som betalats på basis av löner för arbete som utförts 2025 inverkar inte längre på statens andel och staten betalar inte längre sjömansservicebyrån på basis av dessa serviceavgifter. I fråga om kvartalet december-februari i fråga ska staten endast betala andelen för tiden innan den föreslagna lagen träder i kraft. År 2025 är inbesparingen i statens utgifter cirka 50 000 euro mindre än under de därpå följande åren.

4.2.2 Konsekvenser för sjömansservicebyrån och de tjänster som den ordnar

Sjömansservicebyråns verksamhetsbudget är för närvarande 1,8 miljoner euro per år. Sjömansservicebyrån har gjort en bedömning av sitt anpassningsbehov till följd av den minskade finansieringen. Vid ingången av 2024 var 11 personer anställda vid sjömansservicebyrån. Slopandet av statens finansieringsandel kan innebära en minskning på sju personer i antalet anställda vid sjömansservicebyrån. Sjömansservicebyrån skulle dessutom

vara tvungen att avstå från sina fastigheter och sluta ordna evenemang, idrotts- och motionstjänster samt kursverksamhet.

Utan ersättande finansiering minskar antalet anställda vid sjömansservicebyrån till fyra enligt sjömansservicebyråns bedömning. Med nuvarande serviceavgifter för sjömän är det möjligt att av de nuvarande tjänsterna täcka endast fartygsbiblioteksverksamheten, inklusive leverans av tidningar, böcker och filmer till fartyg. Sjömansservicebyråns tjänsteutbud skulle minska betydligt.

Konsekvenserna för sjömansservicebyråns verksamhet och de tjänster som byrån tillhandahåller sjömän skulle emellertid inte nödvändigtvis realiseras omedelbart i sin helhet. Till exempel genom att sälja fastigheter som den äger skulle sjömansservicebyrån kunna finansiera tjänsterna en tid. Det är dock inte möjligt att ge någon närmare bedömning i fråga om detta, eftersom värdet på de fastigheter som ägs av sjömansservicebyrån inte har fastställts.

Sjömansservicebyråns finansiering och verksamhet tryggas under de närmaste åren genom en tre år lång temporär höjning av sjömansserviceavgiften till en och en halv gång högre än för närvarande. Serviceavgiften för både sjömän och deras arbetsgivare föreslås vara 1,5 tusendelar av de löner som betalas på fartyg. Höjningen av serviceavgiften motsvarar cirka 30 procent av den statliga finansiering som slopas. Under den tre år långa övergångsperioden kan sjömansservicebyrån omorganisera sin finansieringsbas. Övergångsperioden ger åtminstone byrån flexibilitet i fråga om realiseringen av fastigheter. Om realiseringen av fastigheten inte lyckas enligt planen eller om lånearrangemangen i anslutning till realiseringen inte framskrider i en positiv riktning kommer sjömansservicebyråns ekonomiska ställning att bli svår. Därför är det skäl att noggrant följa med situationen under 2025. Under övergångsperioden har arbets- och näringsministeriet inom ramen för sin tillsynsbehörighet möjlighet att bedöma sjömansservicebyråns förmåga att klara av sina uppgifter.

4.2.3 Konsekvenser för arbetsgivare inom sjöfarten

Den sjömansserviceavgift som arbetsgivarna betalar höjs till en och en halv gång högre än för närvarande 2025–2027. I förhållande till den nivå som sjömansservicebyrån beräknade år 2024 stiger de serviceavgifter som rederierna betalar från 315 000 euro till cirka 472 500 euro per år.

4.2.4 Konsekvenser för sjömän

4.2.4.1 Konsekvenser för serviceavgiften för sjömän

Den tillfälliga höjningen av sjömansserviceavgiften till en och en halv gång högre än för närvarande innebär att den serviceavgift som sjömän betalar ökar med 1–2,5 euro per månad 2025–2027. För en sjöman som tjänar 2 000 euro i månaden skulle serviceavgiften exempelvis öka från två euro till tre euro. I fråga om en inkomst på 3500 euro i månaden skulle serviceavgiften öka från 3,5 euro till 5,25 euro och i fråga om en inkomst på 5000 euro i månaden skulle den nuvarande serviceavgiften på 5 euro efter höjningen vara 7,5 euro. För befäl kan höjningen också vara högre på grund av högre löner.

4.2.4.2 Konsekvenser för sjömannservicen

I Finland finns det för närvarande uppskattningsvis cirka 6 000 sjömän. Den minskade finansieringen av sjömansservicebyrån inverkar på mängden tjänster som ordnas för sjömän och eventuellt på tjänsternas kvalitet. I denna proposition föreslås det att sjömansserviceavgiftens storlek tillfälligt höjs. Sjömansserviceavgiften för sjöfarare och rederier föreslås höjas till 1,5

tusendelar av lönernas storlek under tiden 1.1.2025–31.12.2027. Genom den tillfälliga höjningen tryggas sjömansservicebyråns verksamhet i övergångsskedet. Den tillfälliga höjningen av serviceavgiften under 2025–2027 kompenserar delvis slopandet av den statliga finansieringen. Höjningen motsvarar cirka 30 procent av den statliga finansiering som slopas, vilket innebär att den endast ersätter en del av den statliga finansieringen. Från och med 2025 kommer sjömän att ha tillgång till färre tjänster som sjömansservicebyrån ordnar än för närvarande utan tilläggsavgifter eller motsvarande förmånligare tjänster.

4.2.4.3 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och konsekvenser för idrotts- och motionstjänsterna

När sjömansservicebyrån slutar ordna kurser på grund av den minskade finansieringen, måste sjömännen söka motsvarande kurser på annat håll. Detta inverkar på sjömännens möjligheter att få sina kulturella rättigheter enligt grundlagen tillgodosedda och att delta i idrotts- och motionstjänster. På grund av de långa vistelseperioderna till sjöss har det varit ändamålsenligt att sjömansservicebyrån ordnar dessa tjänster som endast sjömännen har tillgång till. Detta har tryggt sjömännens möjligheter att på ett flexibelt sätt ta del av tjänsterna i land när de har avtalat om vistelseperioder i land.

De tjänster som sjömansservicebyrån tillhandahåller kan dock inte anses vara de enda alternativ som sjömännen har tillgång till. Att idrottstjänsterna eventuellt slopas bland de tjänster som sjömansservicebyrån ordnar berövar inte sjömännen lika möjligheter till motion på fritiden som andra medborgare. På motsvarande sätt kan sjömän utöva sina kulturella rättigheter också på annat sätt än via sjömansservicebyrån på lika villkor som andra medborgare. I det digitaliserade samhället är deltagandet i olika kurser inte längre bundet till vissa platser och tidpunkter på ett lika betydande sätt som tidigare.

4.2.5 Konsekvenser för myndigheterna

I propositionen föreslås det att statens uppgifter inom sjömansservicebyråns förvaltning ska minskas. Propositionen har konsekvenser särskilt för arbets- och näringsministeriets, men också för finansministeriets och kommunikationsministeriets uppgifter. Ministerierna ska inte längre utse sina egna medlemmar till representantskapet för sjömansservicebyrån och inte heller i sjömansservicebyråns styrelse ska det längre finnas företrädare för staten. Till följd av detta minskar statens uppgifter i anslutning till sjömansservicen. För arbets- och näringsministeriet föreskrivs dock om en separat rätt att få information och om övervakningsuppgifter som skiljer sig från nuläget. Ändringarna bedöms ha en måttlig inverkan på minskningen av myndighetsuppgifterna.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

5.1.1 Finansiering

I denna proposition föreslås det att statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån slopas i sin helhet. För att det ska vara möjligt att ordna liknande sjömansservice som för närvarande även i framtiden bör den finansiering som sjömansservicebyrån får på annat håll ökas. På basis av sjömansservicebyråns uppskattningar har det målats upp olika alternativ för finansieringen, där storleken på den serviceavgift som sjömän och rederier betalar justeras för att den nuvarande servicen ska kunna bevaras. Man har i beskrivningarna av alternativen huvudsakligen inte beaktat den tillfälliga höjningen av sjömansserviceavgiften under 2025–2027. Med alternativen

har man eftersträvat att beskriva hur verksamheten på längre sikt ska hållas på samma nivå som innan statens finansieringsandel slopades.

5.1.1.1 Om den statliga finansieringen bibehålls på den nuvarande nivån

Om statens finansieringsandel bibehålls på den nuvarande nivån finns det inget behov av att justera sjömansserviceavgiftens storlek. Sjömansservicelagen kunde i övrigt ändras till behövliga delar, men det skulle inte vara nödvändigt att göra dessa ändringar i bestämmelserna. Detta alternativ motsvarar inte regeringsprogrammet och medför inte de inbesparingar i statsfinanserna som eftersträvas.

5.1.1.2 Om den statliga finansieringen sänks till hälften av den nuvarande nivån

Om statens finansieringsandel sänks till hälften av vad den är i nuläget och sjömansservicebyråns uppgifter samtidigt förblir oförändrade bör sjömansserviceavgifterna höjas. Enligt sjömansservicebyråns uppskattning är sjömansserviceavgiften i detta fall 1,85 tusendelar av den inkomst som sjömannen får på fartyget och för arbetsgivaren 1,85 tusendelar av den inkomst som betalas till sjömännen på fartyget. I detta scenario uppskattar sjömansservicebyrån att den avtalsenliga inkomsten dessutom bör fördubblas från 10 000 euro till 20 000 euro.

Till exempel för en sjöman som tjänar 2000 euro per månad skulle höjningen av sjömansserviceavgiften innebära en höjning med 1,7 euro i månaden från två euro till 3,7 euro. För en sjöman som tjänar 3500 euro per månad skulle sjömansserviceavgiften öka med ungefär tre euro från 3,5 euro till cirka 6,5 euro. Med en inkomst på 5000 euro i månaden skulle sjömansserviceavgiften på fem euro öka till 9,25 euro per månad. För en del av befälet kan höjningen också vara högre på grund av en högre lön. För rederierna innebär höjningen att de nuvarande årliga sjömansserviceavgifterna på sammanlagt cirka 315 000 euro ökar med cirka 268 000 euro till cirka 583 000 euro.

Höjningen av sjömansserviceavgiften från en tusendel till 1,85 tusendelar skulle täcka merparten av bortfallet efter halveringen av statens finansieringsandel. Alternativet är dock inte förenligt med regeringsprogrammet och skulle endast resultera i hälften av de eftersträlvade inbesparingarna i statsfinanserna (ca 536 000 euro i stället för 1 072 000 euro).

5.1.1.3 Om den statliga finansieringen endast baserar sig på den andel som betalats till sjömansservicebyrån ur det tidigare systemet med lästavgift

I statsbudgeten har sjömansservicebyråns finansiering fördelats på en andel som motsvarar sjömansserviceavgifterna och på en separat andel som täckts med statens medel och vars belopp har motsvarat den andel som betalats till sjömansservicebyrån ur det slojade systemet med lästavgift. Denna andel har under de senaste åren uppgått till 492 000 euro.

Enligt sjömansservicebyråns uppskattning skulle bibehållandet av endast den statliga finansieringsandel som baserar sig på det tidigare systemet med lästavgift förutsätta att avgifterna för sjömansservicen fördubblas från en tusendel till två tusendelar om den nuvarande servicen samtidigt ska bevaras. För sjömän skulle detta innebära en höjning av den månatliga sjömansserviceavgiften med cirka 2–6 euro. För befäl kan höjningen också vara högre på grund av högre löner. Arbetsgivarnas nuvarande sjömansserviceavgift på 315 000 euro skulle bli sammanlagt 630 000 euro.

Även i fråga om detta alternativ skulle det vara nödvändigt att de serviceavgifter som samlas in på basis av avtal som sjömansservicebyrån ingått fördubblas från 10 000 euro till 20 000 euro. Största delen av sänkningen av statens finansieringsandel skulle dock täckas med sjömännens och rederiernas serviceavgift som baserar sig på sjömännens löner.

Inte heller detta alternativ är förenligt med regeringsprogrammet. Alternativet skulle medföra inbesparingar på 580 000 euro i statsfinanserna, vilket är litet mer än hälften av det eftersträlvade beloppet (cirka 54 procent).

5.1.1.4 Om sjömansserviceavgiften höjs för att täcka bortfallet efter att den statliga finansieringen slopas

För att man ska kunna bevara sjömansservicen i dess nuvarande omfattning och det inte finns några andra finansieringskällor måste fartygsägarnas och sjömännens serviceavgift höjas avsevärt. Enligt sjömansservicebyråns uppskattning är sjömansserviceavgiften i detta fall 2,8 tusendelar av den inkomst som sjömannen får på fartyget och för arbetsgivaren 2,8 tusendelar av den inkomst som betalas till sjömännen på fartyget. Även i detta scenario uppskattar sjömansservicebyrån att den avtalsenliga inkomsten dessutom bör fördubblas från 10 000 euro till 20 000 euro.

För en sjöman som tjänar 2 000 euro i månaden skulle serviceavgiften öka från två euro till 5,6 euro. I fråga om en inkomst på 3500 euro i månaden skulle serviceavgiften öka från 3,5 euro till 9,8 euro och i fråga om en inkomst på 5000 euro i månaden skulle den nuvarande serviceavgiften på 5 euro efter höjningen vara 14 euro. För befäl kan höjningen också vara högre på grund av högre löner. Den sammanlagda sjömansserviceavgiften för arbetsgivare skulle öka från cirka 315 000 euro till cirka 880 000 euro.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

5.2.1 Sverige

I Sverige ansvarar Sjöfartsverket,⁹ som styrs av Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, för sjömansservicen. Landsbygds- och infrastrukturdepartementet utser Sjöfartsverkets styrelse. Bestämmelser om Sjöfartsverkets verksamhet finns i förordningen (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket.¹⁰ Sjömansservicens verksamhet har finansierats med Sjöfartsverkets farledsavgifter sedan 1976.

Sjömansservicen är ett av affärsområdena inom Sjöfartsverkets affärsverksamhet. Till affärsverksamheten hör också lotsning, sjögeografi och sjötrafiktjänster med lotsningsplanering samt fartygstrafikservice (VTS) och Sweden Traffic.

Sjömansservicen har anställda i fem hamnar. I fyra av dessa hamnar har sjömansservicen sjömansklubb och i en av hamnarna endast ett kontor och ett sjömanshotell och en sjömansklubb som bedrivs av en samarbetspartner. Förutom sjömansklubbarna ordnar Sjöfartsverket också service som transporter, motion och utflykter för besättningen. Det finns

⁹ <https://www.sjofartsverket.se/sv/tjanster/sjomansservice/> (hämtad 12.9.2024).

¹⁰ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20071161-med-instruktion-for_sfs-2007-1161/ (hämtad 12.9.2024).

ett sjömansbibliotek för svenska fartyg, via vilket man också kan beställa film- och nyhetstjänster.

Sjömansservicens uppgifter och tjänster motsvarar till stor del Finlands sjömansservicebyrås verksamhet. Verksamheten styrs dock mer tydligt av en myndighet och servicen finns tillgänglig via sjömansklubbarna.

5.2.2 Danmark

På danska handelsfartyg betalar sjömän 0,70 danska kronor (cirka 0,1 euro) per dag för sjömansservice. För redare är sjömansserviceavgiften 4,02 eller 5,32 danska kronor (cirka 0,55 eller 0,7 euro) per sjöman och dag. Hela summan går till handelsflottans arbetsmiljö- och välfärdsråd (Sea Health and Welfare, SHW), som omfattas av lagen om handelsflottans arbetsmiljö- och välfärdsråd.

Handelsflottans arbetsmiljö- och välfärdsråd är en privat institution som har till uppgift att främja sjömännens välbefinnande till sjöss och under deras vistelse i hamn i Danmark och utomlands. Rådet består till lika delar av företrädare för sjöfolks- och redarorganisationer. Rådet fastställer organisatoriska regler och bestämmelser på detaljnivå, vilka näringsministern godkänner.

Handelsflottans arbetsmiljö- och välfärdsråd ansvarar för välfärdstjänsterna för sjömän ombord på danska fartyg. De tjänster som rådet erbjuder är bland annat stödpunkter utomlands, idrottstävlingar, filmer och television, nyheter, böcker och semestermöjligheter.

Sjömansservicen i Danmark har ordnats i viss mån på samma sätt som föreslås för Finland i denna proposition när statens roll förändras. I Danmark är sjömansserviceavgiften dock klart högre för rederierna än för sjömännen.

6 Remissvar

Remissbehandling av utkastet till proposition ordnades i tjänsten utlåtande.fi 29.4.2024–10.6.2024. Utlåtanden om propositionen begärdes av social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, finansministeriet, regionförvaltningsverken, Ålands landskapsregering, sjömansservicebyrån, Rederierna i Finland rf, Suomen Erikoisalusten työnantajaliitto SET, Suomen Matkustajalaivayhdistys – Passagerarfartygsföreningen i Finland ry, Finlands Sjömans-Union FSU rf, Suomen Laivanpäällystöliitto – Finlands Skeppsbefälsförbund ry och Suomen Konepäällystöliitto – Finlands Maskinbefälsförbund ry.

Sammanlagt lämnades 11 utlåtanden, av vilka 8 lämnades i tjänsten utlåtande.fi. I utlåtandetjänsten lämnades utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet, Helsingfors Skeppsbefälhavareförening - Helsingin Laivanpäällikköyhdistys ry, Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland (gemensamt yttrande av arbetarskyddsmyndigheterna), sjömansservicebyråns styrelse, ordförande för sjömansservicebyråns styrelse, Finlands Sjömanskyrka rf, Finlands Sjömans-Union FSU rf och Rederierna i Finland rf. Finansministeriet meddelade att ministeriet inte har något att yttra och kommunikationsministeriet meddelade att ministeriet inte har något att anmärka på utkastet till proposition. Suomen Konepäällystöliitto – Finlands Maskinbefälsförbund ry ställde sig bakom det som framfördes i Finlands Sjömans-Union FSU rf:s utlåtande.

I propositionen föreslås det att statens finansieringsandel av sjömansservicen slopas. Målet är att minska statens utgifter. I sjöfartsorganisationernas utlåtanden uttrycktes tvivel när det gäller

avsaknaden av en övergångsperiod, uppfyllandet av skyldigheterna enligt sjöarbetskonventionen, ordnandet av lagstadgade tjänster, främjandet av sjömäns hälsa och välfärd samt hur tjänsterna för utländska sjömän i fortsättningen ska ordnas utan statlig finansiering.

I fråga om finansieringen av sjömansservicebyrån föreslås en ändring genom att statens andel slopas. Det föreslås inga ändringar i andelen på en tusendel av lönerna när det gäller sjömansserviceavgiften för sjömän och arbetsgivare under remissbehandlingen av regeringspropositionen. Rederierna i Finland ansåg att arbetsgivarnas betalningsandel inte bör ändras. Finlands Sjömans-Union ansåg att löntagarnas betalningsandel kan höjas från nuvarande nivå endast om en lika stor höjning görs i fråga om arbetsgivarnas betalningsandel. Helsingfors Skeppsbefälhavareförening ansåg i sitt utlåtande att man bör hitta ersättande finansiering eller att sjömännens och arbetsgivarnas betalningsandel bör höjas. Ordföranden för sjömansservicebyråns styrelse föreslog i sitt eget utlåtande att sjömännens och rederiernas sjömansserviceavgift höjs till 1,5 tusendelar av lönebeloppet för tiden 1.1.2025–31.12.2027. Efter remissbehandlingen har propositionen ändrats i enlighet med förslaget och den temporära höjningen till 1,5 tusendelar görs för tiden 2025–2027. Den tillfälliga höjningen av serviceavgiften kan kompensera 30 procent av den statliga finansiering som slopas och trygga finansieringen av sjömansservicebyrån.

I propositionen föreslås att staten inte längre ska delta i förvaltningen av sjömansservicebyrån. Finlands Sjömans-Union konstaterade att när staten uteblir från förvaltningen av sjömansservicebyrån uppfyller staten inte sina skyldigheter när det gäller internationella fördrag som är bindande för Finland. I andra utlåtanden ansågs det att om den statliga finansieringen slopas, bör staten inte heller delta i förvaltningen. Finlands Sjömanskyrka ansåg att man till sjömansservicebyråns styrelse bör utnämna också representanter för en eller flera frivilliga producenter av sjömansserviceverksamhet. Helsingfors Skeppsbefälhavareförening ansåg att den föreslagna förvaltningen är för stor i förhållande till storleken på den föreslagna minskade verksamheten. I övrigt understöddes de föreslagna ändringarna i fråga om förvaltningen i utlåtandena. När det gäller förvaltningen gjordes inga ändringar med anledning av utlåtandena i det propositionsutkast som var på remiss. I propositionen har man velat bevara balansen när det gäller arbetsmarknadsparternas representation i sjömansservicebyråns förvaltningsorgan.

I propositionen föreslås inga ändringar i sjömansservicebyråns uppgifter enligt 3 § i lagen om sjömansservice. I utlåtandena uttrycktes inga ändringsbehov.

I propositionen föreslås det att arbets- och näringsministeriet ska ha tillsynsbehörighet och rätt att få uppgifter när det gäller sjömansservicebyrån. Rederierna i Finland ansåg att detta inte är helt entydigt och Finlands Sjömans-Union ansåg att förslaget är ogrundat. Inga ändringar har gjorts i propositionen med anledning av utlåtandena när det gäller den föreslagna tillsynsbehörigheten och rätten att få uppgifter. I propositionen har det ansetts att tillsynsbehörigheten och rätten att få uppgifter behövs när staten inte längre har företrädare i sjömansservicebyråns förvaltningsorgan.

I fråga om konsekvenserna konstaterade sjöfartsorganisationerna att man i utkastet till proposition inte har fäst uppmärksamhet vid iakttagandet av sjöarbetskonventionen, ordnandet av tjänster för utländska sjömän och främjandet av sjömäns välbefinnande i arbetet. I Helsingfors Skeppsbefälhavareförenings utlåtande lyfte man fram att effekten i euro av höjningen av sjömansserviceavgiften inte behandlas i propositionen. Till avsnitt 6 om alternativa handlingsvägar har det fogats kalkyler över effekterna i euro av höjningen av sjömansserviceavgiften när det gäller sjömän och arbetsgivare.

Arbetsministeriets förordning om sjömansservicebyrån (720/2007) har utfärdats med stöd av sjömansservicelagen. I utlåtandena framfördes inget behov av att ändra denna förordning.

7 Specialmotivering

3 § Sjömansservicebyrån. Sjömansservicebyråns ställning som tillhandahållare av sjömansservice som en separat aktör från arbets- och näringsministeriet preciseras. Enligt den gällande bestämmelsen finns sjömansservicebyrån i anslutning till arbets- och näringsministeriet. På grund av att statens finansieringsandel slopas och förvaltningen omorganiserar föreslås det att sjömansservicelagen ändras så att sjömansservicebyrån står under arbets- och näringsministeriets tillsyn. På motsvarande sätt som för närvarande ska sjömansservicebyrån i praktiken fortfarande vara en fristående enhet från statsförvaltningen i sina egna lokaler.

4 § Serviceavgift. Det föreslås att paragrafen ändras temporärt. Under tiden 1.1.2025–31.12.2027 är den serviceavgift som sjömansservicebyrån tar ut 1,5 tusendelar av både sjömännens inkomster på fartyg och de inkomster som sjömännens arbetsgivare betalar sjömännen, i stället för en tusendel.

6 § Statsandel. 11 § Betalning av statsandel. I och med att statens finansieringsandel slopas upphävs paragraferna.

13 § Sjömansservicebyråns representantskap. 16 § Extra representantskapsmöte. 17 § Beslut som fattas vid representantskapsmötet. 19 § Sjömansservicebyråns styrelse. 22 § Styrelsens beslutanderätt. I de paragrafer som handlar om sjömansservicebyråns förvaltning föreslås ändringar som minskar statens roll. Ministeriernas representanter ska inte enligt förslaget längre ingå i sjömansservicebyråns representantskap. Inte heller i sjömansservicebyråns styrelse ska det i fortsättningen ingå någon företrädare för staten. De paragrafer som gäller extra representantskapsmöte, beslut som fattas vid representantskapsmötet samt styrelsens beslutanderätt ändras till följd av ändringar i antalet medlemmar i representantskapet och styrelsen.

14 § Ordföranden för representantskapet och komplettering av representantskapet. 20 § Ordförande för styrelsen och komplettering av styrelsen. Det föreslås att också de paragrafer som handlar om ordförandeskapet i representantskapet och i styrelsen ska ändras till följd av att staten inte längre har företrädare i sjömansservicebyråns förvaltningsorgan. Löntagarna och arbetsgivarna ska turas om att inneha ordförandeskapet i representantskapet och i styrelsen så att den ena innehar ordförandeskapet i representantskapet medan den andra innehar ordförandeskapet i styrelsen. Ordförandena ska väljas för två år i sänder. När en företrädare för befälet är ordförande för styrelsen ska ordförandeskapet dock överföras med medlemskapet till den företrädare för däcksbefälet eller maskinbefälet som under det kalenderåret är medlem i styrelsen.

Till skillnad från den gällande lagen ska representantskapets och styrelsens vice ordföranden inte heller vara ordförandenas personliga ersättare, utan medlemmar som företräder den motstående arbetsmarknadsparten. Till exempel när löntagarna innehar ordförandeskapet ska vice ordföranden vara en företrädare för arbetsgivarna. När en företrädare för befälet är vice ordförande för styrelsen ska vice ordförandeskapet överföras med medlemskapet till den företrädare för däcksbefälet eller maskinbefälet som under det kalenderåret är medlem i styrelsen.

24 § Sjömansservicebyråns namntecknare. Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet kan sjömansservicebyråns representantskap på framställning av styrelsen besluta om separat beviljande av namnteckningsrätt även för verkställande direktören eller en styrelsemedlem.

26 a § Arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter och granska verksamheten. Paragrafen är ny. I och med att staten inte i fortsättningen kommer att ha företrädare vid sjömansservicebyråns förvaltningsorgan föreslås det att det på lagnivå ska föreskrivas om en tydligare roll för staten som övervakare än i den gällande sjömansservicelagen. Sjömansservicebyrån ska i fortsättningen varje kalenderår lämna en verksamhetsberättelse till arbets- och näringsministeriet. I lagen finns dessutom bestämmelser om arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

I 28 § i den gällande lagen föreskrivs det att närmare bestämmelser om sjömansservicebyråns organ, deras uppgifter och verksamhet utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet. Det föreslås ingen ändring i bemyndigandet att utfärda förordning. I arbetsministeriets förordning om sjömansservicebyrån (720/2007) görs behövliga ändringar som gäller förvaltningsorganens uppgifter och verksamhet.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2025.

Arbets- och näringsministeriet betalar dock ännu i början av 2025 den statliga andel som baserar sig på de serviceavgifter som sjömän och arbetsgivare betalar för 2024 enligt bestämmelserna i den gällande sjömansservicelagen av det anslag som reserverats för ändamålet i statsbudgeten. Av budgeten för 2025 återstår endast statens andel för december 2024. Denna andel uppgår till cirka 50 000 euro.

10 Verkställighet och uppföljning

Uppföljningen av verkställigheten genomförs som en del av arbets- och näringsministeriets uppgift att ta del av information och övervaka Sjömansservicebyrån. Arbets- och näringsministeriet följer också med sjömansservicebyråns ekonomiska ställning.

11 Förhållande till andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2025 och avses bli behandlad i samband med den.

12 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I denna proposition föreslås det att den statliga finansieringsandelen av sjömansservicebyrån slopas. Den föreslagna regleringen är av betydelse med tanke på 10 § 1 mom., 16 § 2 mom. och 124 § i grundlagen. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till sjömansservicelag (RP 183/2005 rd) behandlade inte propositionens förhållande till bestämmelserna i grundlagen.

I 10 § i grundlagen föreskrivs om skydd för privatlivet, och enligt paragrafens 1 mom. ska närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. I propositionen

föreslås en ny 26 a § om arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter och granska sjömansservicebyråns verksamhet. Grundlagsutskottet anser att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, allmänt taget utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen. Skyddet för personuppgifter bör i första hand tillgodoses utifrån den allmänna dataskyddsförordningen och den allmänna lagstiftningen på nationell nivå (se GrUU 14/2018 rd, s. 4). Grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också dataskyddsförordningen kräver måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser.¹¹

Syftet med arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter är att granska sjömansservicebyråns verksamhet. I propositionen anses det inte föreligga några risker för fysiska personers rättigheter och friheter då tillgången till information gäller tillsyn över och granskning av sjömansservicebyråns verksamhet. Därför anses EU:s allmänna dataskyddsförordning vara tillräcklig med tanke på det skydd för privatlivet och skydd för personuppgifter som tryggas i 10 § i grundlagen.

Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Skyldigheten omfattar all undervisning från förskoleundervisning till vuxenutbildning. Ur individens synvinkel innebär detta ett erkännande av principen om utbildning under hela livstiden. Det är inte fråga om en subjektiv rättighet, utan att lika möjligheter säkerställs enligt vad som närmare regleras i lag.¹²

Bestämmelsen i 16 § 2 mom. i grundlagen binder inte lagstiftaren till de rådande arrangemangen, utan ålägger myndigheterna en allmän förpliktelse att bland annat sörja för att medellöshet inte utgör ett hinder för en elev att ta emot undervisning. Detta innebär inte nödvändigtvis avgiftsfri undervisning eller ett studiestödssystem i samma tappning som det nuvarande, om man på något annat sätt kan sörja för att mindre bemedlade har en realistisk möjlighet till utbildning.¹³ Rätten att få annan än grundläggande utbildning trots medellöshet ska tryggas enligt vad som närmare bestäms genom lag. Regleringsförbehållet förutsätter att bestämmelser som tryggar denna rätt utfärdas på lagnivå, men överlåter åt lagstiftaren att bestämma bestämmelsens närmare innehåll.¹⁴

Sjömansservicebyrån har bland annat till uppgift att främja studie- och vuxenutbildningsverksamhet för sjömän. Slopandet av statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån kan inverka på omfattningen och kvaliteten av de tjänster som sjömansservicebyrån tillhandahåller sjömän. Sjömansservicebyrån har också ordnat t.ex. språkkurser. Detta har samband med de kulturella rättigheterna enligt 16 § 2 mom. i grundlagen och möjligheten att utveckla sig själv. På grund av att de tillbringar långa perioder ombord på fartyg har sjömän sämre möjligheter än andra medborgare att delta i den kulturella utbildningsverksamhet som ordnas i land och därigenom utveckla sig själv. De kurser som sjömansservicebyrån ordnar kan dock inte med tanke på tillgodoseendet av de grundläggande

¹¹ GrUU 11/2024 rd, stycke 3–4.

¹² RP 309/1993 rd, s. 68/I–II.

¹³ RP 309/1993 rd, s. 68/II.

¹⁴ GrUB 10/1998 rd, s. 11/II och GrUU 14/2003 rd, s. 2/I.

fri- och rättigheterna på det sätt som avses i grundlagen och grundlagsutskottets utlåtandepraxis anses vara nödvändiga. På det sätt som beskrivs ovan är det i 16 § 2 mom. i grundlagen inte fråga om en subjektiv rättighet, utan att lika möjligheter säkerställs enligt vad som närmare regleras i lag.¹⁵ Nuförtiden finns det också mycket undervisning tillgängligt till exempel på nätet, som således är oberoende av plats, och utöver tidsmässiga hinder till följd av arbete till sjöss finns det inget som tyder på att slopandet av statens finansieringsandel av sjömansservicebyrån kommer att ha några betydande konsekvenser för tillgodoseendet av sjömannens grundläggande fri- och rättigheter. De föreslagna ändringarna i lagstiftningen anses inte till sitt innehåll vara problematiska med tanke på grundlagen.

Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har i sitt betänkande (AjUB 16/2006 rd) om regeringens proposition med förslag till sjömansservicelag (RP 183/2005 rd) konstaterat att sjömansservicebyrån, trots att den är ansluten till arbetsministeriet inte är något statligt organ i egentlig mening utan räknas till den s.k. indirekta offentliga förvaltningen när den sköter offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § i grundlagen, t.ex. tar ut serviceavgifter. För att kraven på rättsskydd och god förvaltning ska tillgodoses är det viktigt att personer som utövar offentlig makt handlar under tjänsteansvar. I offentliga förvaltningsuppgifter enligt sjömansservicelagen ska också allmänna förvaltningslagar följas, alltså förvaltningslagen (434/2003), språklagen (423/2003) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).¹⁶

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 19/2024 rd konstaterat att uppgifterna kring rättshjälp och intressebevakning, med hänsyn till det sätt uppgifterna ordnas på, utgör ett komplex med drag av offentlig förvaltningsuppgift trots att de aspekter som anknyter till privata intressen och näringsverksamhet är framträdande. Utskottet har här lagt vikt vid att det handlar om en lagstadgad serviceuppgift som ska ordnas av myndigheterna och som enligt utskottet kan karakteriseras som faktisk förvaltningsverksamhet (GrUU 16/2016 rd, s. 2).¹⁷

Den serviceavgift som tas ut av sjömän och deras arbetsgivare är en avgift av skattenatur som baserar sig på erhållna och betalda löner. Vid uttag av serviceavgift kan man också på samma sätt som i fråga om uppgifter kring rättshjälp och intressebevakning se drag av offentlig förvaltningsuppgift för att ordna en lagstadgad serviceuppgift¹⁸, men ansvaret för att ta ut serviceavgift och för att ordna tjänster har redan tidigare legat hos sjömansservicebyrån, inte hos staten. I propositionen föreslås inga ändringar när det gäller uttag av serviceavgift, utan avsikten är att i denna fråga bevara nuläget.

I 3 § i sjömansservicelagen anges de lagstadgade uppgifterna för sjömansservicebyrån. Till uppgifterna hör bland annat att ta ut serviceavgift. Dessutom tillämpas bestämmelserna i 12 § i den gällande lagen om straffrättsligt tjänsteansvar på medlemmarna av sjömansservicebyråns styrelse och verkställande direktören när de sköter uppgifter i anslutning till uttagning av

¹⁵RP 309/1993 rd, s. 68/I–II, GrUB 10/1998 rd, s. 11/II och GrUU 14/2003 rd, s. 2/I.

¹⁶AjUB 16/2006 rd: https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Mietinto/Documents/ajub_16+2006.pdf

¹⁷ GrUU 19/2024 rd, stycke 4, s. 2

¹⁸ GrUU 19/2024 rd, stycke 4, s. 2

serviceavgiften. Bestämmelser om uttag av serviceavgift finns i lagen om sjömansservice på det sätt som förutsätts i 124 § i grundlagen.

Sjöarbetskonventionen ger medlemsstaterna omfattande prövningsrätt i fråga om hur förpliktelserna i konventionen fullgörs på nationell nivå. I samband med ratificeringen av sjöarbetskonventionen har det ansetts att Finland uppfyller den nivå som förutsätts i regel 4.4 om sjömansservice och standard A4.4 genom sjömansservicelagen.¹⁹ De ändringar som föreslås i propositionen anses fortfarande kunna regleras i den nationella lagstiftningen inom ramen för sjöarbetskonventionen på det sätt som föreslås i propositionen.

På de grunder som anges ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

¹⁹ RP 80/2012 rd s. 28–29.

Lag

om ändring och temporär ändring av sjömansservicelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjömansservicelagen (447/2007) 6 och 11 §, sådana de lyder i lag 759/2011,
ändras 3 § 1 och 4 mom., temporärt 4 § 1 mom. samt 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 16 §, 17 §
1 mom., 19 § 2 mom., 20 § 1 mom., 22 § 1 mom. och 24 §,
av dem 3 § 1 och 4 mom., 13 § 2 mom., 14 § 1 mom. och 16 § sådana de lyder i lag 759/2011,
samt
fogas till lagen en ny 26 a § som följer:

3 §

Sjömansservicebyrån

Sjömansservicebyrån är samarbetsorgan vid organiseringen och förenhetligandet på ett ändamålsenligt sätt av den lagstadgade och den frivilliga sjömansserviceverksamheten i hemlandet och utomlands till sjöss och i hamnarna.

Sjömansservicebyrån övervakas av arbets- och näringsministeriet. Sjömansservicebyrån får inte utan arbets- och näringsministeriets samtycke inneha aktiemajoriteten i aktiebolag eller motsvarande bestämmanderätt i andra företag, med undantag av bostadsaktiebolag och fastighetsbolag.

4 §

Serviceavgift

Sjömän som arbetar på ett finskt handelsfartyg i utrikestrafik, räddningsfartyg som i förvärvssyfte används till havs, isbrytare, farledsfartyg, fartyg som utför sjömätning, forskningsfartyg samt fiskefartyg som är verksamt utanför Östersjön samt hans eller hennes arbetsgivare är skyldiga att betala en serviceavgift till sjömansservicebyrån. För sjömannen är serviceavgiften 1,5 tusendelar av den inkomst som sjömannen får på fartyget. För arbetsgivaren är serviceavgiften 1,5 tusendelar av den inkomst som betalas till sjömännen på fartyget.

3 kap.

Sjömansservicebyråns förvaltning

13 §

Sjömansservicebyråns representantskap

Representantskapet består av åtta medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna ska fyra företräda arbetsgivarna och fyra löntagarna. Av löntagarna ska två företräda manskapet, en däcksbefälet och en maskinbefälet.

14 §

Ordföranden för representantskapet och komplettering av representantskapet

Representantskapet väljer inom sig för två kalenderår i sänder en ordförande och en vice ordförande, av vilka den ena ska företräda arbetsgivarna och den andra arbetstagarna. Till ordförande väljs turvis en medlem som företräder arbetsgivarna och turvis en medlem som företräder arbetstagarna.

16 §

Extra representantskapsmöte

Extra representantskapsmöte ska hållas om arbets- och näringsministeriet så beslutar, om styrelsen anser det vara behövligt eller om minst fem medlemmar av representantskapet skriftligen kräver det för behandling av ett uppgivet ärende. Ett extra möte ska också hållas, om revisorerna på grundval av verkställd revision yrkar på det.

17 §

Beslut som fattas vid representantskapsmötet

Representantskapet är beslutfört när ordföranden och minst fyra medlemmar är närvarande.

19 §

Sjömansservicebyråns styrelse

Styrelsen består av fyra medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna företräder två arbetsgivarna och två löntagarna, den ena manskapet och den andra befälet. Den medlem som företräder befälet och hans eller hennes ersättare utses så att däcksbefälet och maskinbefälet turvis är företrätt i styrelsen ett kalenderår i sänder. Arbetsgivarföreningarna företräder turvis som ordinarie medlem och ersättare för denna arbetsgivarna ett kalenderår i sänder. Alla ovan nämnda företrädare för arbetsgivarna och löntagarna har rätt att vara närvarande och yttra sig vid ett styrelsemöte oberoende av om de just då är ordinarie styrelsemedlemmar eller ersättare.

20 §

Ordförande för styrelsen och komplettering av styrelsen

Sjömansservicebyråns styrelse väljer inom sig för två kalenderår i sänder en ordförande och en vice ordförande, av vilka den ena ska företräda arbetsgivarna och den andra arbetstagarna.

Till ordförande väljs turvis en medlem som företräder arbetsgivarna och turvis en medlem som företräder löntagarna. Ordföranden och representantskapets ordförande ska företräda motstående arbetsmarknadsparter.

22 §

Styrelsens beslutanderätt

Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst två medlemmar är närvarande. Styrelsen är också beslutför när ordföranden och vice ordföranden eller en medlem, av vilka den ena företräder arbetsgivarna och den andra löntagarna, är närvarande och styrelsen är ense om beslutet.

24 §

Sjömansservicebyråns namntecknare

Sjömansservicebyråns namn tecknas av styrelsens ordförande och verkställande direktören tillsammans eller av någondera av dem tillsammans med en av styrelsen därtill befullmäktigad styrelsemedlem eller någon som hör till byråns personal.

Sjömansservicebyråns representantskap kan på framställning av styrelsen besluta om separat beviljande av namnteckningsrätt även för verkställande direktören eller en styrelsemedlem.

Stämning eller annan delgivning anses ha lämnats in till sjömansservicebyrån när delgivning skett med en person som har rätt att teckna byråns namn.

26 a §

Arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter och granska verksamheten

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har arbets- och näringsministeriet rätt att avgiftsfritt få en skriftlig utredning om sjömansservicebyråns verksamhet. Sjömansservicebyrån ska årligen inom två månader från det att bokslutet fastställts lämna arbets- och näringsministeriet en berättelse över sin verksamhet och sitt tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 4 § 1 mom. gäller till och med den 31 december 2027.

Helsingfors den 3 oktober 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Arbetsminister Arto Satonen

Lag

om ändring och temporär ändring av sjömansservicelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjömansservicelagen (447/2007) 6 och 11 §, sådana de lyder i lag 759/2011,
ändras 3 § 1 och 4 mom., temporärt 4 § 1 mom. samt 13 § 2 mom., 14 § 1 mom., 16 §, 17 §
1 mom., 19 § 2 mom., 20 § 1 mom., 22 § 1 mom. och 24 §,
av dem 3 § 1 och 4 mom., 13 § 2 mom., 14 § 1 mom. och 16 § sådana de lyder i lag 759/2011,
samt
fogas till lagen en ny 26 a § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Sjömansservicebyrån

Sjömansservicebyrån finns i anslutning till arbets- och näringsministeriet. Byrån är samarbetsorgan vid organiseringen och förenhetligandet på ett ändamålsenligt sätt av den lagstadgade och den frivilliga sjömansserviceverksamheten i hemlandet och utomlands såväl till sjöss som i hamnarna.

Sjömansservicebyrån får inte utan arbets- och näringsministeriets samtycke inneha aktiemajoriteten i aktiebolag eller motsvarande bestämmanderätt i andra företag, med undantag av bostadsaktiebolag och fastighetsbolag.

4 §

Serviceavgift

Sjömän som arbetar på ett finskt handelsfartyg i utrikestrafik, räddningsfartyg som i förvärvssyfte används till havs, isbrytare, farledsfartyg, fartyg som utför sjömätning, forskningsfartyg samt fiskefartyg som är verksamt utanför Östersjön samt hans eller hennes arbetsgivare är skyldiga att betala en serviceavgift till sjömansservicebyrån. För sjömannen är serviceavgiften en tusendel av

Föreslagen lydelse

3 §

Sjömansservicebyrån

Sjömansservicebyrån är samarbetsorgan vid organiseringen och förenhetligandet på ett ändamålsenligt sätt av den lagstadgade och den frivilliga sjömansserviceverksamheten i hemlandet och utomlands till sjöss och i hamnarna.

Sjömansservicebyrån övervakas av arbets- och näringsministeriet. Sjömansservicebyrån får inte utan arbets- och näringsministeriets samtycke inneha aktiemajoriteten i aktiebolag eller motsvarande bestämmanderätt i andra företag, med undantag av bostadsaktiebolag och fastighetsbolag.

4 §

Serviceavgift

Sjömän som arbetar på ett finskt handelsfartyg i utrikestrafik, räddningsfartyg som i förvärvssyfte används till havs, isbrytare, farledsfartyg, fartyg som utför sjömätning, forskningsfartyg samt fiskefartyg som är verksamt utanför Östersjön samt hans eller hennes arbetsgivare är skyldiga att betala en serviceavgift till sjömansservicebyrån. För sjömannen är serviceavgiften 1,5 tusendelar av den inkomst som sjömannen får på

Gällande lydelse

den inkomst som sjömannen får på fartyget. För arbetsgivaren är serviceavgiften en tusendel av den inkomst som betalas till sjömännen på fartyget.

Föreslagen lydelse

fartyget. För arbetsgivaren är serviceavgiften 1,5 tusendelar av den inkomst som betalas till sjömännen på fartyget.

6 §

(upphävs)

Statsandel

Arbets- och näringsministeriet betalar ett lika stort belopp i statsandel till sjömansservicebyrån som det sammanlagt inflyter av sjömäns och arbetsgivarers serviceavgifter enligt 4 § samt serviceavgifter som bestäms utifrån avtal enligt 5 §.

11 §

(upphävs)

Betalning av statsandel

För statsandelen enligt 6 § ska sjömansservicebyrån tillställa arbets- och näringsministeriet en utredning över det samlade beloppet av de serviceavgifter som arbetsgivarna innehållit under det föregående kvartalet och motsvarande arbetsgivaravgift samt de serviceavgifter som bestämts utifrån avtal enligt 5 §.

Arbets- och näringsministeriet betalar statsandelen till sjömansservicebyrån inom en månad från det att utredning enligt 1 mom. har lämnats in. Statsandelen betalas kvartalsvis.

3 kap.

Sjömansservicebyråns förvaltning

13 §

Sjömansservicebyråns representantskap

Representantskapet består av 11 medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna ska en företrädare arbets- och näringsministeriet, en finansministeriet och en

3 kap.

Sjömansservicebyråns förvaltning

13 §

Sjömansservicebyråns representantskap

Representantskapet består av åtta medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna ska fyra företrädare arbetsgivarna och fyra löntagarna.

Gällande lydelse

kommunikationsministeriet. Av de övriga medlemmarna och ersättarna ska fyra företräda arbetsgivarna och fyra löntagarna. Av löntagarna ska två företräda manskapet, en däcksbefälet och en maskinbefälet.

14 §

Ordföranden för representantskapet och komplettering av representantskapet

Arbets- och näringsministeriet utser ordföranden och vice ordföranden för representantskapet bland de medlemmar som företräder ministerierna.

16 §

Extra representantskapsmöte

Extra representantskapsmöte ska hållas om arbets- och näringsministeriet så beslutar, om styrelsen anser det vara behövt eller om minst sex medlemmar av representantskapet skriftligen kräver det för behandling av ett uppgivet ärende. Ett extra möte ska också hållas, om revisorerna på grundval av verkställd revision yrkar på det.

17 §

Beslut som fattas vid representantskapsmötet

Representantskapet är beslutfört när ordföranden och minst fem medlemmar är närvarande.

19 §

Sjömansservicebyråns styrelse

Föreslagen lydelse

Av löntagarna ska två företräda manskapet, en däcksbefälet och en maskinbefälet.

14 §

Ordföranden för representantskapet och komplettering av representantskapet

Representantskapet väljer inom sig för två kalenderår i sänder en ordförande och en vice ordförande, av vilka den ena ska företräda arbetsgivarna och den andra arbetstagarna. Till ordförande väljs turvis en medlem som företräder arbetsgivarna och turvis en medlem som företräder arbetstagarna.

16 §

Extra representantskapsmöte

Extra representantskapsmöte ska hållas om arbets- och näringsministeriet så beslutar, om styrelsen anser det vara behövt eller om minst *fem* medlemmar av representantskapet skriftligen kräver det för behandling av ett uppgivet ärende. Ett extra möte ska också hållas, om revisorerna på grundval av verkställd revision yrkar på det.

17 §

Beslut som fattas vid representantskapsmötet

Representantskapet är beslutfört när ordföranden och minst *fyra* medlemmar är närvarande.

19 §

Sjömansservicebyråns styrelse

Gällande lydelse

Styrelsen består av fem medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna företräder *en staten*, två arbetsgivarna och två löntagarna, den ena manskapet och den andra befälet. Den medlem som företräder befälet och hans eller hennes ersättare utses så att däcksbefälet och maskinbefälet turvis är företrätt i styrelsen ett kalenderår i sänder. Arbetsgivarföreningarna företräder turvis som ordinarie medlem och ersättare för denna arbetsgivarna ett kalenderår i sänder. Alla ovan nämnda företrädare för arbetsgivarna och löntagarna har rätt att vara närvarande och yttra sig vid ett styrelsemöte oberoende av om de just då är ordinarie styrelsemedlemmar eller ersättare.

20 §

Ordförande för styrelsen och komplettering av styrelsen

Ordförande för sjömansservicebyråns styrelse är en medlem som företräder staten och vice ordförande hans eller hennes ersättare.

22 §

Styrelsens beslutanderätt

Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst tre medlemmar är närvarande. Styrelsen är också beslutför när ordföranden och två medlemmar, av vilka den ena företräder arbetsgivarna och den andra löntagarna, är närvarande och styrelsen är ense om beslutet.

Föreslagen lydelse

Styrelsen består av *fyra* medlemmar med personliga ersättare. Av medlemmarna och ersättarna företräder två arbetsgivarna och två löntagarna, den ena manskapet och den andra befälet. Den medlem som företräder befälet och hans eller hennes ersättare utses så att däcksbefälet och maskinbefälet turvis är företrätt i styrelsen ett kalenderår i sänder. Arbetsgivarföreningarna företräder turvis som ordinarie medlem och ersättare för denna arbetsgivarna ett kalenderår i sänder. Alla ovan nämnda företrädare för arbetsgivarna och löntagarna har rätt att vara närvarande och yttra sig vid ett styrelsemöte oberoende av om de just då är ordinarie styrelsemedlemmar eller ersättare.

20 §

Ordförande för styrelsen och komplettering av styrelsen

Sjömansservicebyråns styrelse väljer inom sig för två kalenderår i sänder en ordförande och en vice ordförande, varav den ena ska företräda arbetsgivarna och den andra arbetstagarna. Till ordförande väljs turvis en medlem som företräder arbetsgivarna och turvis en medlem som företräder löntagarna. Ordföranden och representantskapets ordförande ska företräda motstående arbetsmarknadsparter.

22 §

Styrelsens beslutanderätt

Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst *två* medlemmar är närvarande. Styrelsen är också beslutför när ordföranden och *vice ordföranden eller en medlem*, av vilka den ena företräder arbetsgivarna och den andra löntagarna, är närvarande och styrelsen är ense om beslutet.

Gällande lydelse

24 §

Sjömansservicebyråns namntecknare

Sjömansservicebyråns namn tecknas av styrelsens ordförande och verkställande direktören tillsammans eller av någondera av dem tillsammans med en av styrelsen därtill befullmäktigad styrelsemedlem eller någon som hör till byråns personal.

Stämning eller annan delgivning anses ha tillställts sjömansservicebyrån när delgivning skett med en person som har rätt att teckna byråns namn.

Föreslagen lydelse

24 §

Sjömansservicebyråns namntecknare

Sjömansservicebyråns namn tecknas av styrelsens ordförande och verkställande direktören tillsammans eller av någondera av dem tillsammans med en av styrelsen därtill befullmäktigad styrelsemedlem eller någon som hör till byråns personal.

Sjömansservicebyråns representantskap kan på framställning av styrelsen besluta om separat beviljande av namnteckningsrätt även för verkställande direktören eller en styrelsemedlem.

Stämning eller annan delgivning anses ha lämnats in till sjömansservicebyrån när delgivning skett med en person som har rätt att teckna byråns namn.

26 a §

Arbets- och näringsministeriets rätt att få uppgifter och granska verksamheten

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har arbets- och näringsministeriet rätt att avgiftsfritt få en skriftlig utredning om sjömansservicebyråns verksamhet. Sjömansservicebyrån ska årligen inom två månader från det att bokslutet fastställts lämna arbets- och näringsministeriet en berättelse över sin verksamhet och sitt tillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 4 § 1 mom. gäller till och med den 31 december 2027.